

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เรื่อง การถอดถอนตำแหน่งวิชาการของข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ ศธ ๐๕๐๙.๖ (๒.๑)/๑๓๔๔๙ ลงวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๕๑ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่าเนื่องจากมาตรา ๑๘ วรรคห้า แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ กำหนดให้สิทธิแก่ข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งวิชาการสามารถใช้ตำแหน่งวิชาการเป็นค่านำหน้านามเพื่อแสดงวิทยฐานะได้ตลอดไปกรณีจึงมีปัญหาข้อกฎหมายว่า อาจารย์ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งวิชาการแล้วได้กระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงหรือประพฤติผิดจรรยาบรรณอย่างร้ายแรงจนต้องพ้นจากราชการจะถอดถอนหรือห้ามบุคคลดังกล่าวใช้ตำแหน่งวิชาการเป็นค่านำหน้านามต่อไปได้อีกหรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๘) ได้พิจารณาข้อหารือของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา โดยมีผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว เห็นว่า มาตรา ๑๘^๑ (ก) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ บัญญัติเกี่ยวกับตำแหน่งวิชาการซึ่งทำหน้าที่สอนและวิจัย ได้แก่ (๑) ศาสตราจารย์ (๒) รองศาสตราจารย์ (๓) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (๔) อาจารย์ และ (๕) ตำแหน่งอื่นที่ ก.พ.อ. กำหนด ในการแต่งตั้งบุคคลให้

ส่งพร้อมหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๙๐๑/๐๒๐๕ ลงวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๕๒ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

มาตรา ๑๘ ตำแหน่งข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา มีดังต่อไปนี้

(ก) ตำแหน่งวิชาการ ซึ่งทำหน้าที่สอนและวิจัย ได้แก่

- (๑) ศาสตราจารย์
- (๒) รองศาสตราจารย์
- (๓) ผู้ช่วยศาสตราจารย์
- (๔) อาจารย์
- (๕) ตำแหน่งอื่นตามที่ ก.พ.อ. กำหนด

ฯลฯ

ฯลฯ

การแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งวิชาการตาม (ก) (๑) (๒) หรือ (๓) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่ ก.พ.อ. กำหนด

ฯลฯ

ฯลฯ

ให้ผู้ดำรงตำแหน่งวิชาการตาม (ก) มีสิทธิใช้ตำแหน่งวิชาการเป็นค่านำหน้านามเพื่อแสดงวิทยฐานะได้ตลอดไป

ดำรงตำแหน่งวิชาการตาม (ก) (๑) (๒) หรือ (๓) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ที่ ก.พ.อ. กำหนดตามมาตรา ๑๘ วรรคสอง และให้ผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวมีสิทธิใช้ตำแหน่ง วิชาการเป็นค่านำหน้านามเพื่อแสดงวิทยฐานะได้ตลอดไปตามมาตรา ๑๘ วรรคห้า ทั้งนี้ ก.พ.อ. มีอำนาจกำหนดมาตรฐานการพิจารณาตำแหน่งวิชาการเพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาใช้เป็นแนวทาง ในการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว ตามมาตรา ๑๘^๒ (๓) และในการบรรจุบุคคลเข้ารับ ราชการเป็นข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาและการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง ให้อธิการบดี เป็นผู้สั่งบรรจุและแต่งตั้ง เว้นแต่การแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งวิชาการตามมาตรา ๑๘ (ก) (๑) คือ ตำแหน่งศาสตราจารย์ และตำแหน่งประเภททั่วไป ฯลฯ ให้รัฐมนตรีนำเสนอ นายกรัฐมนตรี เพื่อนำความกราบบังคมทูล เพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งตามมาตรา ๒๘^๓ โดยการ แต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งวิชาการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ ก.พ.อ. กำหนด ในที่นี้ได้แก่ ประกาศ ก.พ.อ. เรื่อง หลักเกณฑ์ และวิธีการพิจารณาการแต่งตั้งบุคคลให้ ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๐ ลงวันที่ ๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ และประกาศ ก.พ.อ. เรื่อง หลักเกณฑ์ และวิธีการพิจารณาการ แต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๐ ลงวันที่ ๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ สำหรับสาระของประกาศทั้งสองฉบับนี้ นอกจากกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ รอง ศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ ซึ่งมีคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่ง ผลการสอน ผลงานวิชาการ จริยธรรมและจรรยาบรรณทางวิชาการแล้ว ยังได้กำหนดให้สภาสถาบันอุดมศึกษาพิจารณา กำหนดมาตรการในการป้องกันและลงโทษผู้ขอตำแหน่งอันถือว่าเป็นผู้กระทำผิดทาง จริยธรรมและจรรยาบรรณอันเกี่ยวข้องกับผลงานทางวิชาการและเป็นผู้ที่มีความประพฤติไม่

^๒มาตรา ๑๘ ก.พ.อ. มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

(๓) กำหนดมาตรฐานการบริหารงานบุคคล วินัยและการรักษาวินัย การดำเนินการทางวินัย การออกจากราชการ การอุทธรณ์และการร้องทุกข์ และการพิจารณาตำแหน่งวิชาการ เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษา ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว

ฯลฯ

ฯลฯ

^๓มาตรา ๒๘ การบรรจุบุคคลเข้ารับราชการเป็นข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาและ การแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง ให้อธิการบดีเป็นผู้สั่งบรรจุและแต่งตั้ง เว้นแต่การแต่งตั้งข้าราชการพลเรือนใน สถาบันอุดมศึกษาให้ดำรงตำแหน่งวิชาการตามมาตรา ๑๘ (ก) (๑) และตำแหน่งประเภททั่วไป วิชาชีพเฉพาะ หรือเชี่ยวชาญเฉพาะตามมาตรา ๑๘ (ค) (๑) ให้รัฐมนตรีนำเสนอ นายกรัฐมนตรีเพื่อนำความกราบบังคมทูล เพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง

การแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่ ก.พ.อ. กำหนด

เหมาะสมที่จะได้รับการพิจารณาให้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการตามข้อ ๑๐^๑ แห่งประกาศ ก.พ.อ.ฯ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๐ ลงวันที่ ๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยให้สภาสถาบันอุดมศึกษามีมติให้งดการพิจารณาการขอตำแหน่งวิชาการในครั้งนั้นและดำเนินการทางวินัยตามข้อเท็จจริงและความร้ายแรงแห่งการกระทำผิดเป็นกรณี ๆ ไป และห้ามผู้นั้นเสนอขอตำแหน่งทางวิชาการมีกำหนดเวลาไม่น้อยกว่าห้าปี หรือให้สภาสถาบันอุดมศึกษามีมติถอดถอนผู้ช่วยศาสตราจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ ฯลฯ ส่วนตำแหน่งศาสตราจารย์และศาสตราจารย์พิเศษให้สภาสถาบันอุดมศึกษาพิจารณาเสนอความเห็นต่อ ก.พ.อ. เพื่อนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ถอดถอน จะเห็นได้ว่า กฎหมายและกฎที่เกี่ยวข้องได้กำหนดเฉพาะมาตรฐานในการพิจารณาตำแหน่งในด้านวิชาการเท่านั้น ไม่ว่าจะเป็นการประเมินคุณภาพผลงานทางวิชาการ จริยธรรมและจรรยาบรรณอันเกี่ยวข้องกับผลงานทางวิชาการ หากผู้ดำรงตำแหน่งวิชาการผู้ใดขาดคุณสมบัติดังกล่าว หรือประพฤติตนไม่เหมาะสมทางวิชาการก็จะไม่ได้รับการพิจารณาให้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการหรือถูกลงโทษถอดถอนตำแหน่งทางวิชาการ จึงเห็นได้ชัดว่า กฎเกณฑ์ที่มีอยู่ในปัจจุบันได้นำเรื่องมาตรฐานทางวิชาการและจริยธรรมทางวิชาการมาเป็นหลักเกณฑ์สำคัญของการดำรงตำแหน่งวิชาการโดยมิได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการถอดถอนตำแหน่งทางวิชาการด้วยเหตุเป็นผู้กระทำผิดวินัยร้ายแรงหรือประพฤติผิดจริยธรรมหรือจรรยาบรรณทางอื่นมาเป็นข้อพิจารณา ดังนั้น เมื่อ ก.พ.อ.มิได้กำหนดหลักเกณฑ์ในเรื่องจริยธรรมด้านอื่นไว้ จึงไม่อาจถอดถอนหรือห้ามอาจารย์ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งวิชาการที่กระทำผิดวินัยร้ายแรงหรือประพฤติผิดจรรยาบรรณอย่างร้ายแรงจนต้องพ้นจากราชการใช้ตำแหน่งวิชาการเป็นค่านำหน้านามได้

“ข้อ ๑๐ ให้สภาสถาบันอุดมศึกษาพิจารณากำหนดมาตรการในการป้องกันและลงโทษผู้ขอ กำหนดตำแหน่งอันสื่อให้เห็นว่าเป็นผู้ที่กระทำผิดทางจริยธรรมและจรรยาบรรณอันเกี่ยวข้องกับผลงานทาง วิชาการและเป็นผู้ที่มีความประพฤติไม่เหมาะสมที่จะได้รับการพิจารณาให้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการดังต่อไปนี้

๑๐.๑ กรณีที่ตรวจพบว่าผู้ขอตำแหน่งราชการมีส่วนร่วมในผลงานไม่ตรงกับความเป็นจริงหรือมีพฤติการณ์สื่อว่ามีการลอกเลียนผลงานทางวิชาการของผู้อื่น หรือนำผลงานทางวิชาการ ของผู้อื่นไปใช้ในการเสนอขอตำแหน่งทางวิชาการโดยอ้างว่าเป็นผลงานทางวิชาการของตนเอง ให้สภา สถาบันอุดมศึกษามีมติให้งดการพิจารณาการขอตำแหน่งทางวิชาการในครั้งนั้นและดำเนินการทางวินัยตาม ข้อเท็จจริงและความร้ายแรงแห่งการกระทำผิดเป็นกรณี ๆ ไป และห้ามผู้กระทำผิดนั้นเสนอขอตำแหน่งทาง วิชาการมีกำหนดเวลาไม่น้อยกว่าห้าปี นับตั้งแต่วันที่สภาสถาบันอุดมศึกษามีมติ

๑๐.๒ กรณีที่ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการไปแล้ว หาก ภายหลังตรวจสอบพบหรือทราบว่าผลงานทางวิชาการที่ใช้ในการเสนอตำแหน่งทางวิชาการครั้งนั้นเป็นการลอก เลียนผลงานของผู้อื่นหรือนำเอาผลงานของผู้อื่นไปใช้ โดยอ้างว่าเป็นผลงานของตนเอง ให้สภาสถาบัน อุดมศึกษามีมติถอดถอนผู้ช่วยศาสตราจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ รองศาสตราจารย์ และรองศาสตราจารย์ พิเศษ ส่วนตำแหน่งศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์พิเศษ ให้สภาสถาบันอุดมศึกษาพิจารณาเสนอความเห็นต่อ ก.พ.อ. เพื่อนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ถอดถอน และดำเนินการทางวินัยตาม ข้อเท็จจริงและความร้ายแรงแห่งการกระทำผิดเป็นกรณี ๆ ไป และห้ามผู้กระทำผิดนั้นเสนอขอตำแหน่งทาง วิชาการมีกำหนดเวลาไม่น้อยกว่าห้าปี นับตั้งแต่วันที่สภาสถาบันอุดมศึกษามีมติให้ถอดถอน หรือนับตั้งแต่วันที่ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ถอดถอน แล้วแต่กรณี

อย่างไรก็ตาม หาก ก.พ.อ. เห็นว่า จริยธรรมและจรรยาบรรณในเรื่องอื่น นอกจากจริยธรรมและจรรยาบรรณในทางวิชาการเป็นเรื่องสำคัญที่ควรนำมากำหนดเป็นเกณฑ์ มาตรฐานในการพิจารณาแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งวิชาการและถอดถอนบุคคลให้พ้นจาก ตำแหน่งวิชาการด้วย ก็สมควรที่ ก.พ.อ. จะได้กำหนดหลักเกณฑ์ในเรื่องดังกล่าวเพิ่มเติมจาก หลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งวิชาการที่มีอยู่ในปัจจุบันและเมื่อได้ กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเช่นว่านั้นแล้ว จึงสามารถนำมาใช้ในการพิจารณามาตรฐานการดำรง ตำแหน่งวิชาการและการกำหนดมาตรการในการลงโทษผู้ดำรงตำแหน่งวิชาการดังกล่าวได้

(คุณพรทิพย์ จาละ)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
มีนาคม ๒๕๕๒